

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน อาชญากรรมต่างๆ ได้เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะในคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นคดีที่อุกฉกรรจ์ กระทบกระเทือนต่อชีวิตร่างกายของประชาชน ทั้งที่เกิดขึ้นในที่สาธารณะ มีประชาชนที่เห็นเหตุการณ์และที่มีการปกปิดซ่อนเร้น อำพราง ไม่มีพยานรู้เห็น มีพยานหลักฐานที่เป็นวัตถุ สิ่งของ ร่องรอยอยู่ในที่เกิดเหตุ หลายคดีที่สามารถจับตัวคนร้ายได้ แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ความผิดในชั้นศาล ศาลสั่งยกฟ้องหรือตัดสินว่าไม่มีความผิด เนื่องจากพยานหลักฐานต่างๆ ที่ได้รับมาจากกระบวนการสอบสวนไม่สามารถนำมายืนยันความผิดที่ผู้ต้องหากระทำได้ เนื่องจากพยานหลักฐานที่เป็นตัวบุคคล สิ่งของ ร่องรอยอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือจากการถูกบังคับ หรือการเปลี่ยนแปลงโดยฝีมือมนุษย์

ในคดีฆาตกรรมนับวันจะยิ่งพัฒนาในรูปแบบของการฆาตกรรมมากขึ้น มีการปกปิดซ่อนเร้นมากขึ้น วิธีการแนบเนียนขึ้น บางกรณีมีการลงมือโดยผู้มีความรู้ เฉลียวฉลาดหรือได้รับการศึกษาในระดับสูงแล้ว การดำเนินการกระทำผิดมักจะมีขั้นตอนซับซ้อน ปิดบัง ซ่อนเร้น ยกแก่การสืบสวนจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังเช่นในคดีฆาตกรรม น.ส.เจนจิราฯ นักศึกษาแพทย์ โดยนายเสริม สาคกรราษฎร์ ซึ่งมีประวัติการศึกษาสำเร็จจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ และกำลังศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องหาที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาก โดยในคดีนี้ ผู้ต้องหาได้ใช้ความเฉลียวฉลาดและความรู้ที่ได้ศึกษามาทำลายพยานหลักฐานต่างๆ มีการทำลายใบหน้าของศพด้วยการเลาะหนังศีรษะออก เชื้อนจมูก กรีดปากทั้งสองข้าง เลาะใบหูทั้งสองข้างออก ใช้มีดคว้านลูกตาทั้งสองข้างออก เพื่อไม่ให้มีผู้จดจำใบหน้าของผู้ตายได้ อีกทั้งยังทำลายศพด้วยการเลาะเนื้อออกเป็นชิ้นเล็กๆ ทิ้งลงชักโครก กระตุกเอาไปทิ้งแม่น้ำ และมีการนำพยานหลักฐานต่างๆ ไปทิ้งในหลายห้องที่ต่างกันเพื่อทำลายซ่อนเร้นพยานหลักฐานทำให้ยากแก่

การตรวจพบ กลับคำให้การหลายครั้ง¹ เป็นต้น จึงยากแก่การพิสูจน์ด้วยข้อเท็จจริงเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด

ในคดีฆาตกรรมซึ่งเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนั้น โจทก์จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของความผิด โดยอาศัยพยานหลักฐานอันเป็นแกนสำคัญของคดี ซึ่งเป็นการยากยิ่งที่จะปรากฏประจักษ์พยานที่รู้เห็นว่ามีกรกระทำคือการฆ่า หรือบางครั้งพยานก็มีความเกรงกลัว มีอคติทำให้ความน่าเชื่อถือลดน้อยลงไป นอกจากนี้ในความผิดฐานฆ่าจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการตายเกิดขึ้น และความตายนั้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำ หากเป็นกรณีที่พบศพก็จะต้องมีการพิสูจน์ถึงสาเหตุการตาย แต่ถ้าไม่พบศพก็จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีการตายเกิดขึ้น ซึ่งการพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ยากที่จะพิสูจน์ได้โดยอาศัยการรับรู้ของบุคคลธรรมดาทั่วๆ ไป อีกทั้งความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนี้ยังมีความผิดฐานอื่นที่ใกล้เคียง เช่น อาจจะไม่เจตนาฆ่า เป็นการกระทำโดยประมาท หรือเป็นการป้องกันตนเอง หรือเป็นอุบัติเหตุ ซึ่งโจทก์จะต้องพิสูจน์ถึงเจตนาของผู้กระทำให้ได้ โดยอาศัยพยานหลักฐานเป็นเครื่องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อตามข้อเท็จจริงโดยปราศจากความสงสัย

ในปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ได้ช่วยให้เราได้ทราบในสิ่งต่างๆ ที่เรายังไม่ทราบได้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์วัตถุ สิ่งของ ร่องรอย รวมไปถึงการตรวจพิสูจน์สิ่งต่างๆ ที่อยู่ในร่างกายของมนุษย์ จนสามารถที่จะยืนยันได้ว่า สิ่งต่างๆ ที่เราสงสัยนั้น คำตอบเป็นอย่างไรและสามารถยืนยันได้อย่างถูกต้องแท้จริงโดยปราศจากข้อสงสัย ซึ่งมีหลายๆ คดีที่คนร้ายต้องยอมจำนนต่อการตรวจพิสูจน์เชิงวิทยาศาสตร์ โดยการนำเอาวิทยาศาสตร์ทั้งที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติแท้ๆ และที่เป็นเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงโดยมีกระบวนการ วิธีการพิสูจน์ วิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์และนำมาเป็นพยานหลักฐานในคดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เพื่อพิสูจน์การกระทำอันเป็นประเด็นสำคัญในคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดมากขึ้น เพราะความจริงแล้วอาชญากรทุกคนย่อมทิ้งร่องรอยหลักฐานไว้บนศพหรือสถานที่เกิดเหตุทั้งนั้น ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมโยงไปถึงการกระทำได้ โดยพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นี้มีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง จึงมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งโอกาสที่คนจะกระทำความผิดโดยไม่ทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้นั้น เป็นไปได้ยากมาก เช่น การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อพิสูจน์ว่าลายพิมพ์นิ้ว

¹ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ, นิติวิทยาศาสตร์ 4 เพื่อการสืบสวนสอบสวน (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทีซีซี พรินติ้ง จำกัด, 2545), หน้า 232.

มือที่ติดอยู่ที่ของกลาง หรือสถานที่เกิดเหตุเป็นของจำเลยหรือไม่ การตรวจอาวุธปืนเพื่อตรวจสอบว่าหัวกระสุนปืนของกลางที่พบในศพหรือที่เกิดเหตุได้ถูกยิงมาจากปืนของกลางหรือไม่ ซึ่งในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ อุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ต่างๆ มีขีดความสามารถในการเก็บและการตรวจพิสูจน์สูง สามารถตรวจวิเคราะห์พยานวัตถุประเภทต่างๆ ทั้งสิ่งของและสิ่งที่มาจากร่างกายมนุษย์เพื่อพิสูจน์ตัวบุคคลได้แม่นยำและแน่นอนมากยิ่งขึ้น ดังเช่น การตรวจพิสูจน์ตัวบุคคลซึ่งแต่เดิมนั้นใช้การตรวจเลือด ซึ่งไม่อาจชี้เฉพาะลงไปได้ว่าเป็นบุคคลใด เป็นแต่เพียงการตรวจหากลุ่มเลือด โดยผลของการตรวจสามารถแยกบุคคลออกเป็นกลุ่มๆ เท่านั้น หรือการพิสูจน์โครงกระดูก กะโหลกศีรษะว่าเป็นของผู้ใด แต่เดิมาศัยเทคนิคภาพเชิงซ้อนซึ่งผลการตรวจสามารถยืนยันได้ในเชิงปฏิเสธเท่านั้น แต่ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์วิเคราะห์เพื่อชี้เฉพาะตัวบุคคลได้ด้วยลายพิมพ์ดีเอ็นเอ ซึ่งจะมีโครงสร้างที่แตกต่างกัน และเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลเช่นเดียวกับลายพิมพ์นิ้วมือ แต่พบว่าพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์เหล่านี้ แม้จะเป็นพยานหลักฐานที่ดีมีคุณค่ายิ่ง ก็ยังมีการนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงไม่เท่าที่ควร เพราะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และขณะเดียวกันก็มีโทษมหันต์หากกระบวนการผิดพลาด หรือมีการบิดเบือนในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งส่งผลร้ายต่อผู้บริสุทธิ์ หรือทำให้ผู้กระทำผิดไม่ถูกลงโทษเพราะข้อโต้แย้งในเรื่องกระบวนการแสวงหาและการตรวจพิสูจน์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่โปร่งใส การพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์นั้นจึงต้องมีกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานที่ดีมีมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน อีกทั้งต้องให้อีกสองฝ่ายได้มีโอกาสพิสูจน์ได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งกฎเกณฑ์ในเรื่องเหล่านี้ยังไม่ชัดเจน

ฉะนั้น จากปัญหาที่กล่าวมานี้ จึงเห็นสมควรว่าจะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ว่า พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ มีบทบาทในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่มีความซับซ้อนซ่อนเงื่อนได้อย่างไร มีกรอบหรือกฎเกณฑ์ในการรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เพียงไร และควรจะมีแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนขึ้นเพื่อรองรับต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายได้มีความเข้าใจที่สอดคล้องต้องกัน และมีการปรับใช้ให้เข้ากับเหตุการณ์ เวลา ภาวะแวดล้อม สภาพสังคม อันจะนำมาซึ่ง ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมปราศจากข้อสงสัยในการพิจารณาคดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการของการนำพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์การกำหนดมาตรฐานและแนวทางการตรวจสอบรับรองความน่าเชื่อถือของผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมตรวจสอบกระบวนการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่การจัดเก็บ รวบรวม การส่งตรวจพิสูจน์วิเคราะห์ การแปลผลทางวิทยาศาสตร์

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการนำเสนอและการรับฟังพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

1.2.5 เพื่อศึกษาถึงแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมของไทย เพื่อให้กระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เป็นความผิดอาญาร้ายแรงที่มักกระทำในสภาพปกปิด ซ่อนเร้นอำพราง การสืบพิสูจน์ความผิดตามกฎหมายพยานของประเทศไทยในปัจจุบัน มุ่งเน้นไปที่ประจักษ์พยานเป็นสำคัญ ดังนั้น คดีที่ผู้ต้องหาไม่รับสารภาพ ถ้าไม่มีประจักษ์พยานจะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ เมื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดได้ครบถ้วน โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยประจักษ์พยานเป็นหลักอีกต่อไป จึงควรปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ให้เอื้อต่อการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยกำหนดมาตรการในการจัดเก็บพยานหลักฐาน มาตรฐานการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ และมาตรการในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ มุ่งเน้นศึกษาการนำพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยศึกษาแนวคิดและหลักการของพยานหลักฐาน แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ศึกษาถึงกระบวนการนำ

พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์เข้าสู่กระบวนการพิจารณาทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณา
คดีของศาล โดยศึกษาถึงการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน การตรวจพิสูจน์ และการนำพยานหลักฐาน
นั้นมาใช้ในการวินิจฉัยคดี ศึกษาจากกรณีตัวอย่างคดีสำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและ
ต่างประเทศ และวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน
ของพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ ตลอดจน มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบยืนยัน
ความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ โดยเทียบเคียงของต่างประเทศ เพื่อหา
แนวทางที่เหมาะสม สร้างความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดีทั้งสองฝ่าย

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก
หนังสือ ตำรา บทความ ข่าวสาร คำบรรยายกฎหมาย ตั๋วบทกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่าง
คดีที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แล้วนำมา
วิเคราะห์เพื่อประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและหลักการนำพยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ
พิสูจน์ข้อเท็จจริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการกำหนดกฎเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานและแนวทางการตรวจสอบ
รับรองความถูกต้องน่าเชื่อถือของผลการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์

1.6.3 ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ
ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการตรวจสอบกระบวนการตรวจพิสูจน์ในแต่ละขั้นตอนให้มี
ความโปร่งใสและเชื่อถือได้ในความถูกต้องแท้จริง

1.6.4 ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานในการนำเสนอและการรับฟังพยานหลักฐาน
เชิงวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ความจริงในการพิจารณาความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

1.6.5 เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ
และตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดย
พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ ก่อให้เกิดการพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมอันนำมา
สู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคม